МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ,СОЁЛ,ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ЯАМ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ИХ СУРГУУЛЬ

НЯМДОРЖИЙН ЭНХ-АМГАЛАН

УРГИЙН ХӨГЖЛИЙН ҮЕ ДЭХ АРЬСНЫ ҮҮСЭЛ БА СУДАСЖИЛТЫН ОНЦЛОГ

Е-720226 Эрүүл морфологи

Анагаах ухааны магистрын зэрэг горилсон нэг сэдэвт зохиол

Эрдэм шинжилгээний ажлын удирдагч

Б.Хандсүрэн Анагаах ухааны доктор (Ph.D)

Эрдэм шинжилгээний ажлын зөвлөх

Д.Амгаланбаатар Анагаахын шинжлэх ухааны доктор, Доктор (D.Sc), профессор

Улаанбаатар хот 2006 он

ГАРЧИГ

УДИРТГАЛ…………………………………………………………...........………... .3

I БҮЛЭГ. ХЭВЛЭЛИЙН ТОЙМ…………………………………………....................... .6

1.1.Арьсны бүтэц ....…6

1.2. Арьсны үүсэл ба ураг үеийн арьсны хөгжил..…10

1.3. Арьсны судасжилт …..…13

1.4 Ураг үеийн арьсны судасны үүсэл, хөгжил...…15

II БҮЛЭГ. СУДАЛГААНЫ ХЭРЭГЛЭХҮҮН БА АРГА ЗҮЙ............................18

2.1.Судалгааны хэрэглэхүүн...18

2.2.Судалгааны арга зүй...19

III БҮЛЭГ. СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ҮР ДҮН... .22

3.1. Арьсны үүсэл ба ураг үеийн арьсны хөгжил..…22

3.2. Ураг үе дэх арьсны судасны үүсэл, хөгжил..…...37

IҮ БҮЛЭГ. ХЭЛЦЭМЖ……………………………………………………...................47

ДҮГНЭЛТ…………………..…………………………………………......................……5

2

ХЭВЛЭЖ НИЙТЛҮҮЛСЭН

БҮТЭЭЛ.....………………………........................……53

ИШЛЭЛ АВСАН НОМ ЗҮЙН ЖАГСААЛТ

………………….......................…..…54

УДИРТГАЛ

Нэг. СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ҮНДЭСЛЭЛ

Хүний биеийн судалгаа бүтцийг бичиглэх үйл явцаас хөгжлийн болон дасан зохицол, туршилтын хэлбэрт шилжиж буй өнөө үед аливаа тогтолцооны нэгэн биеийн хөгжлийн хамгийн сонирхол татсан үе болох үр хөврөлийн хөгжил рүү хандах нь улам ихсэж байна.

Сүүлийн жилүүдэд манай оронд арьсны өвчин нэн ялангуяа арьсны өвчлөл хүүхдүүдийн дунд ихсэх хандлагатай байгаа үед арьсны харьцангуй эрүүл болон эмгэг үеийн бүтцийн онцлогийг судасжилттай нь холбон авч судлах, мөн ургийн үеийн зарим онцлогийг харьцуулан судалж тогтоох асуудал манай орны хувьд арьсны эмгэгийг оношлож эмчлэх практикт багагүй ач холбогдолтой юм.

Арьсны бүтцийн талаар хийгдсэн гадаадын олон эрдэмтэн судлаачдын ажлаас нилээд нь (Bravermann I.M., Fonferco E. (1982)) арьсны хөгжил, цусан хангамж, судасжилтийн онцлогийг харьцуулан судлахад чиглэгдсэн бөгөөд клиникийн салбарт онолын судалгааны ололтыг тусгасан баримт, жишээ цөөнгүй ажиглагдлаа.

Одоогоор манай оронд монгол хүний арьсны бүтэц, үйл ажиллагааны талаар туурвисан бүтээл бидэнд олдсонгүй.

Монгол хүний арьсны харьцуулсан судалгааны ажил байхгүй учраас тэдгээрийг тогтоож өгөх нь суурь судалгаа шинжилгээ болон эмнэлгийн нөхцөлд оношлогоо, эмчилгээнд чухал байр суурийг эзэлж улмаар эмч, судлаачдын цаашдын ажилд, төдийгүй монгол хүн судлалд үндсэн байр суурь эзлэх талтай юм.

Манай оронд арьсны өвчин судлал зохих өндөрлөгт гарч ирж буй нөхцөлд монгол хүмүүсийн арьсны ургийн үеийн бүрдэл хөгжил, судасжилтын судалгааг (анхаарал татаж буй чиглэлээр) явуулах асуудал зүй ёсоор гарч ирж байна.

СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ЗОРИЛГО,

Хүний төрөхийн өмнөх амьдралын ургийн үеийн арьсний бүрдэл хөгжил, судасжилтын үүсэл, онцлогийг тодорхойлох зорилго тавин энэхүү зорилгоо шийдвэрлэхийн тулд дараах зорилтуудыг дэвшүүллээ.

ЗОРИЛТ:

- Арьсны үүсэл болон бүтцийн онцлогийг ургийн хөгжлийн долоо хоног бүрээр тогтоох
- Ургийн хөгжлийн үе дэх арьсны судасжилтыг хугацаагаар тодорхойлж онцлогийг тогтоох
- Ургийн хөгжлийн үе дэх арьсны үүсэл ба судасжилтын хоорондын хамаарлыг судлах

СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ШИНЭЛЭГ ТАЛ

Монгол хүний арьсны үүсэл, хөгжил, судажилтын онцлогийг анх удаа ургийн хөгжлийн долоо хоногоор тодорхойлон тогтоолоо.

СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ШИНЖЛЭХ УХААН, ПРАКТИКИЙН АЧ ХОЛБОГДОЛ

1.Уг судалгааны дүнд монгол хүний арьсны үүсэл, хөгжил болон судасжилтын онцлогийг ургийн хөгжлийн тодорхой үе бүрээр тодорхойлсон нь монгол хүний морфологийн суурь мэдээлэлд бодит хувь нэмэр оруулах онолын болон практик ач холбогдолтой.
2.Энэхүү судалгааны үр дүн нь анагаахын сургуулиудын төгсөлтийн болон төгсөлтийн дараах сургалтанд ашиглагдаж, мөн арьс судлалын мэргэжлээр гүнзгийрүүлсэн сургалтанд хамрагдаж буй эмч судлаачдын хэрэгцээнд тохирсон сургалтанд ашиглагдана.

СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮНГ ХЭЛЭЛЦҮҮЛСЭН БАЙДАЛ

Судалгааны ажлын үр дүнг хэсэгчилсэн байдлаар ЭМШУИС-ийн багш нарын Эрдмийн чуулган-48-ийн Био-Анагаахын салбарын эрдмийн чуулганд нэг удаа болон Оюутны эрдмийн чуулганд хоёр удаа бүгд 3 удаа илтгэл хэлбэрээр хэлэлцүүлсэн болно.

АЖЛЫН БҮТЭЦ ХЭМЖЭЭ

Нэг сэдэвт зохиол 4 бүлэг 58 хуудас, 25 зураг, 10 хүснэгттэй, удиртгал, хэвлэлийн тойм, судалгааны хэрэглэхүүн, арга зүй, үр дүн, хэлцэмж, дүгнэлт, ишлэл авсан ном зүй зэргээс бүрдэнэ.

СУДАЛГААНЫ АЖЛЫГ ХАМГААЛАХ ҮНДЭСЛЭЛ

1.Монгол хүний ургийн үеийн арьсны үүсэл болон хөгжил, бүтцийн онцлогийг тодорхойлсон.

2.Арьсны судасжилтын бүрдлийг ургийн хөгжлийн тодорхой үеүүдэд тодорхойлж онцлогийг тогтоосон.

Ашигласан хэвлэлийн жагсаалт.

1. Абрикосов.А.И. 1936. Техника патолого-анатомических вскрытии трупов. –Биомедицина. стр.167-174.
2. Автандилов.Г.Г. 1990.Медицинская морфометрия Изд-во Медицина. М. -382 стр.
3. Алмазов.И.В., Сутулов.Л.С., 1978. Атлас по гистологии и эмбриологии М. стр 341-358.
4. Амгаланбаатар.Д, Онолбаатар.М., Дагданбазар.Б, Энэбиш.С., Түндэврэнцэн.С., Цэрэндулам.Д. 2005. Хүний биеийн бүтэц зүйн лекц Улаанбаатар. х.259.
5. Амгаланбаатар.Д бусад 2005. Хүний биеийн эрүүл анатоми Улаанбаатар х.234-235
6. Амгаланбаатар.Д, И.Пүрэвдорж,, А.Аюурзана Хүний үр хөврөл судлал Улаанбаатар 2006. х126-127
7. Афанасьев.Ю.И, Юрина.Н.А и др. 1989. Гистология М.Медицина, стр 580-596.
8. Буджав.Л. 2000. Анагаах ухааны статистикийн судалгааны арга зүй ба арга Улаанбаатар. 180.х.
9. Бобрик.И.И.,Черкасов.В.Г., Шевченко.Е.А. 1989. Ультраструктурные закономерности новообразования вторичных кровеносных микросоудов в пренатальном периоде морфогенеза человека -Архив анатомии, гистологии и эмбриологии том-2. стр 23-24.
10. Богоявленский.Ю.К., Улиссова.Т.Н., Ярова.И.М., Ярыгин.В.Н. 1984. Биология. М. Медицина. стр. 308-311.
11. Виноградов.Е.В. Михайлов.И.Н. 1978. Региональные особенности архитектоники волокнистого каркаса дермы кожи человка –Архив анатомии, гистологии и эмбриологии стр 91-97.
12. Галицкая.Т.И. 1969. Особенности распределения артериальных сосудов в коже различных областей живота у человека. – в сборнике Морфологические особенности сердечно-сосудистой и нервной системы в норме и патологии. Ростов на Дону. стр 222-223.

13. Графова.Г.Я. 1982. Цитоархитектоника эпидермиса и эпидермальные пролиферативные единицы (ЭПЕ)- –Архив анатомии, гистологии и эмбриологии том-4.стр 73-85.
14. Грунская.А.П. 1969. Макро-микроскопическая анатомия артериальных сосудов кожи кисти человека – в сборнике Морфологические особенности сердечно-сосудистой и нервной системы в норме и патологии. Ростов на Дону. стр 212-221.
15. Дагданбазар.Б. 1992. Васкуляризация переднего родничка в процессе его заращения. –Автореферат диссертации на соискание кандидата медицинских наук Улаанбаатар 21 стр.
16. Елисеев.В.Г., Афанасьев.Ю.И., Котовский.Е.Ф. 1961. Атлас микроскопического строения тканей и органов. Москва. Медгиз стр154.
17. Загорученко.Е.А. 1973. Эмбриональное развитие и топографическая гистология кожи человека ––Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора медицинских наук. Москва. –32 стр.
18. Загорученко.Е.А. 1973. Некоторые закономерности эмбрионального развития кожи человека –в книге Морфогенез и регенерация Харьков. –стр 123-126.
19. Калантаевская.К.А 1965. Морфология и физиология кожи человка Киев. 296 стр.
20. Карлсон.Б. 1983. Основы эмбриологии по Петену том I-II, М.Мир -357 стр, -389 стр.
21. Корнева.Н.А. 1969. Локальные особенности строения кожи человека и архитектуры ее кровеносного капиллярного русла. –Архив анатомии, гистологии и эмбриологии стр 64-69.
22. Козлов.В.И. Антоновская.Л.В. 1989. Морфофункциональная характеристика микроциркуляции в коже у девочек 5-17 лет –Архив анатомии, гистологии и эмбриологии том-12. стр 71-79.
23. Куприянов.В.В. 1964. Проблема микроциркуляции с морфологической точки зрения –Архив Анатомии, гистологии и эмбриологии 47. 9. стр 14-25.

24. Лакин. Г.Ф. 1981. Биометрия изд.“Высшая школа” Москва. –230 с.
25. Миряхьева.Б.М. 1956. Возрасные изменения кожи различных участков тела человека Сборник трудов Азербаджана. Баку стр.12-14.

26. Никифорова С.Ф., Шошенко. К.А. 1964. Строение и развитие капиллярного ложа кожи лягушек –Архив анатомии, гистологии и эмбриологии вып 9-. стр 92-98.
27. Сатюкова.Г.С. 1964. Макро-микроскопическое исследование локальных особенностей кровеносного русла кожи–Архив анатомии, гистологии и эмбриологии вып 9-. стр 49-60.
28. Синельников.Р.Д. 1964. Атлас анатомии человка Издательство Медицина –Москва стр.348-359.
29. Смирнова.В.Д. 1969. Особенности температуры кожи у детей с высокой возбудимостью нервно-мышечного аппарата –Материалы девятой научной конференции по возрастной морфологии, физиологии и биохимии Москва стр 206-207.
30. Сүхбаатар.С. 1997. Изучение строения и васкуляризация швов черепа во взаимоотношении с некоторыми краниальными и паракраниальными тканевыми структурами –Автореферат диссертации на соискание кандидата медицинских наук Улаанбаатар 32 стр.
31. Туул. М. 1997. Монгол хүний дотор эрхтний лавлагаа хэмжээ Улаанбаатар. 31х.
32. Хандсүрэн.Б. 1996. Арьсны өвчнүүд ба эмгэг эс судлал -Арьсны эмч нарын бүтээл. Улаанбаатар х.18-35.
33. Хандсүрэн.Б. 1994. Арьс өнгөний өвчнүүдийг шинжлэх арга ба аргачлал Улаанбаатар х.18-35.
34. Урбах.Ю.Ю 1975. Статистический анализ в биологических и медицинских исследованиях. Медицина. с.295.
35. Чернова.Т.А., Меликянц И. Г., Мордовцев В. Н. и др. 1984. Механические свойства кожи в норме. Вестн дерматол 2: с12-15.
36. Шапаренко.П.Ф. 1999. Масса тела-величина, интегрируемая с развитием разнонаправленных признаков, характеризующих тело человека. Морфология. М. №4. стр.64-67.

37. Шереметьева.Г.Ф., Кочарян.Е.З., Морозова.М.М., 1989. Репаративная регенерация микрососудистого анастомоза. –Архив анатомии, гистологии и эмбриологии том-8. стр 18-19.

38. Шпак.С.И. 1973. Дифференциация меланобластов кожи плодов человека –Морфогенез и регегерация стр 127-128.
39. Энэбиш.С., Түндэврэнцэн.С ба бусад 2002. “Анатоми физиологи” Улаанбаатар 146х.
40. Abdussalam M., Bankowski Z., Bryant J.M., Capron A.M., Cooc R.J., and Dickens B.M., 1999: International ethical guidelines for biomedical research involving human subject prepered by the Council for international Organization of Medical Sciences in collaboration with the World Health Organization, Geneva p 7-22
41. Allen T. 1977. The significance of cell shape in epidermal architecture. J. Anat., V. 123. N1, p.236.
42. Arner.P., Lithell H., Wahrenberg H., Bronnegard M. 1991. Expression of lipoprotein lipase in defferent human subcutaneouse adipose tissue regions. J.Lipid Res 32: p.423-429.
43. Bartelink M.L., Wollersheim A., Theeuwes A. et al. 1990. Changes in skin blood flow during the menstrual cycle: the influence of the menstrual cycle on the peripheral circulation in healthy female volunteers. Clin Sc 78:527-532.
44. Brethnach A. 1975. Aspects of epidermal ultrastucture. J. Invest. Dermatol., V.65, p. 2-15.
45. Bravermann I.M., Fonferco E. 1982. Studies in cutaneous aging: the elastic fiber network. J. Invest Dermatol 78:434-443 pp.
46. Gerard J.Tortora, Sandra Reynolds Grabowski., 1998. Principles of anatomy and phisiology 986. p.
47. Harrison.G.A, Weiner.J.S, Tanner.J.M, Barnicot.N.A. 1968. Human biology New York Oxford pp184-194.
48. John V.Basmajian, 1980. Grant‘s metod of anatomy 621.p.
49. Langman. Jan 1975. Medical embriology Tokyo. -421. P
50. Norman. T.J. Balley, 1967. The mathematical approach to biology and medicine. John Wiley and London-New York-Sydney p.24-36.
51. The journal of the Islamic Medical Association, 1986. Vol.18 Jan-June page15-16.
52. Thomas M., Carolyn F Sargent (edited by). 1990. Medical antropology contemporary theory and method. Westport, Connecticut London. p.187-298.